

Durmuş Hocaoğlu

Sığ ve Sıra-Altı Siyâset ve “Kimlik” Mes’esi: I

Yeniçağ, “Analiz”., 20 Ocak 2006, Cuma., s.08
“Analiz” Sıra No: 345; 2006-007; Ocak-07

YENİÇAĞ

Mülk’ün temeli ana hatlarıyla şu üç prensibe ircâ edilebilir: **Adâlet, Hürriyet ve Mülkiyet.** Bir mülk, ister zor ile geçirilsin, ister sözleşme ile te’sis edilsin, ancak bu üç prensibe riâyet ettiği müddetçe istikbâlini te’minat altına olmuş olur; *“bir ülke kılıçla ele geçirilebilir, ama kılıçla elde tutulamaz”* denmesinin sebebi de budur. Esâsen, bu üç şartı gereği gibi ifâ eden bir siyâset, alenen veya zımnen bir sözleşme (mukavele) idaresi te’sis etmiş sayılabilir. Beri yandan, bunlardan ilki aslında diğer ikisini de tazammun ettiği için, hepsinin bir tek prensibe, Adâlet’e ircâ edilmesi de mümkündür; *“Adâlet Mülk’ün temelidir”* denmesinin olduğu gibi, *“bir ülkeyi küfür değil zulüm yıkar”* denmesinin sebab-i hikmeti de budur.

Adâlet nedir diye suâl edilecek olursa, diyebiliriz ki, Hakk’ın yerli yerine oturtulması, herşeyin olması gereken yere konmasıdır. Hak(lar) ise, sâhip olunan birtakım niteliklerdir ki bunların birkısmı doğuştan gelen (fitrî) ve birkısmı ise kazanılan (kesbî, mükteseb) haklardır. Fitrî haklar, ayrıca elde edinmek için bir kisb (kazanç) ve gayret (sa’y) gerektirmeyen, her doğanın doğduğu ânda elinde bulduğu haklar olup tamâmen — veya kısmen de olsa — devredilemez, paylaşılmaz ve vazgeçilemezdirler ki Hürriyet bunların en başında gelir. Kesbî hakların ise ayrıca kazanılması iktizâ eder; ne var ki bunun için de herkese aynı hakkı tahsîl edebilecekleri şartların sağlanması da şart olup buna da Eşitlik denir; eşitliğin te’mîn edilmediği yerde herkesin aynı hakkı elde edebilme imkânı da bulunamaz ve bu ise adâletsizlik demektir; binâenaleyh, Adâlet, ayrıca zikredilmeye ve telâffuza lüzum dahi olmaksızın Eşitlik’i de tazammun eder diyebiliriz. Ancak; eşitlik, hakların kazanılması için gereken ortamın alt-yapısı olup, hak dağıtımındaki şart değildir ve bu noktada — Eşitlik’i de içinde barındıran — Adâlet’e öncelik tanıyan Doğu düşüncesinin, bilhassa Aydınlanma ile birlikte Eşitlik’e öncelik tanıyan Batı düşüncesine üstün olduğunu da söyleyebiliriz.

İmdi; gerek fitrî ve gerekse de kesbî haklar, her ikisi de, hadsiz ve hudutsuz değildir; meselâ hiç kimsenin hürriyetinin sınırsız olmaması gibi. Lâkin burada asıl olarak odaklanmak istediğim husus, kesbî haklardır: Kazanılan hakların doğması için bir sa’y ü gayret gerektir demiştik; bu ise, Hakk yanında, bâhusus günümüz Türkiye’sinde — sığığın, sıraaltılığın, cehâletin, oportünizmin ve ahlâkî çürümüşlüğün en vurgulu emârelerinden birisi olarak — üzerinde hemen adetâ hiç durulmayan son derece önemli bir mefhûmun gündeme getirilmesi demektir: “Vazîfe”, veya, ondan biraz daha farklı olmakla berâber, “Görev”. Kesbî Haklar, ancak Vazîfe ile var olur; ilkinin olmadığı yerde ikincisinden bahis dahi edilemez. Edilirse, ne olur? Çok basit: Zulüm! Çünkü, Zulüm ve Adâlet düal bir çift olup, yek diğerinin zıddı, muhâlifî ve düşmânıdır; birinin olduğu yerde diğeri bulunamaz.

Niçin zulüm? O da çok basit; ama önce biraz saf felsefe:

Çünkü, “var-olmanın” bile bir bedeli vardır; olmaması için, var-olan’ın, kendi kendisinin var kılıcısı (vâcib varlık) olmak iktizâ eder ki bu da ancak ve yalnız, Vâcibü’l- Vücut olan Tanrı’dır, ya da has ismi ile Allah. Allah’ın insanlara kendisini tanıma şartı koşmasının esbâb-ı mücibesi de bundan gayrisi değildir. O, bununla, var-olmayanları var-kılmış — diğer bir ifâdeyle, üzerlerindeki yokluk perdesini kaldırarak varlığa çıkarmış ve her ân da varlıkta

tutuyor olmuş — olmakla, onlar üzerinde doğan hakkını istemektedir ve bu sebeple, var-olanların, kendilerini var-kılan ve her ân varlıkta tutan Rabblerini, Lordlarını tanımamaları, Hakk'ın çiğnenmesi, yâni “zulüm”dür; yâni Allah'ı tanımayan, ap-açık zâlim olmuştur ve binâenaleyhe zâlik, Allah da, kendisini tanımayanları tecziye etmekle, bu en büyük hakkın çiğnenmesini düzeltilmiş olmaktadır; çünkü bu sûretle O, ancak zâlimleri cezâlandırmaktadır ve zulüm en büyük olmakla, cezâ da bittabiî en ağır olmaktadır. Bu da O'nun üstüne bir vazîfedir, daha doğrusu Allah olmağın ve “El-Âdil” ism-i celîlinin icâbı. Aksi takdirde, Deistlerin kokmaz bulaşmaz tanrısı gibi, zulümü düzeltmemekle kendisi zulüm işlemiş olurdu ki bu da Allah olmak ile gayri kaabil-i te'liftir. Zira, şüphesiz Allah, zâlimleri cezâlandırmayabilir ve hattâ zulme mükâfat ve adâlete cezâ verebilir ve meselâ, bütün peygamberleri cehenne ve bütün kâfirleri de cennete koyabilir; kimse ondan hesap soramayacağı gibi, buna muhakkak ki gücü de yeter; yeter ammâ, yapmaz, çünkü bunu yapmak bir güç yeterliği mes'elesi değil, bir fazîletsizliktir ve O'na da fazîletsizlik isnâd edilemez.

Bundan sonra saf felsefeden politik felsefeye geçeceğiz ve şunu göreceğiz ki, sığ ve sıraltı siyâsetin çığırından çıkardığı ve en üst noktadan harekete geçerek iyice cıvıklaştırdığı etnisite ve kimlik tartışmaları bütün hakların eşit olduğunu farzetmekle âşikâre bir biçimde bâzı vazgeçilemez, paylaşılabilir ve devredilemez temel hakların çiğnenmesine ve adâletin ifnâ ve ilgası yoluyla zulme yol açmaktadır ki bu da, zulme mâruz kalanların meşrû direnme hakkını doğurmaktadır.

